

el nom de la patrona del poble va fer-hi les primeres lletres i els primers dibuixos. Sempre més va tenir present aquella infantesa i el seu record es reflectí en la seva obra. Santos Torroella diu que va ser sempre “profundament de la Selva” i reconeix en els paisatges remots dels seus olis les serralades de la comarca, les arquitectures d’Anglès, les monges i les nenes del col·legi local de les dominiques.

Sembla impossible que Anglès hagi deixat perdre del tot el rastre d’aquella filla excepcional. Misteris insondables de la insensibilitat col·lectiva. L’oblit ja ha estat consumat, però potser encara és un bon moment per reivindicar la memòria de Remedios Varo, la dona inquieta que va trepitjar fort en el món estètic de la seva època i que va incorporar vivències anglesenques a una obra artística de vigència universal.

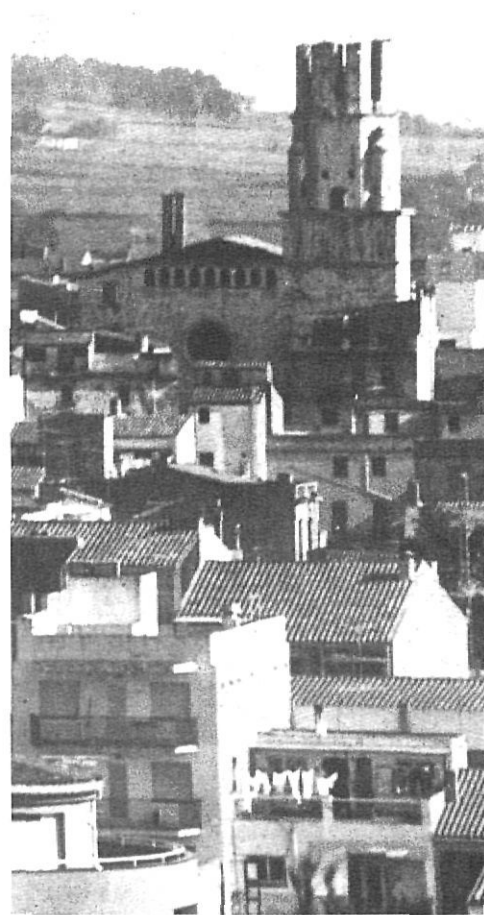
Mil anys de Palafrugell

Quan Josep Pla va complir setanta-cinc anys, va escriure un paper en el qual qualificava Palafrugell de “poble bastant insignificant, per no dir impersonal i mediocre”. Era el típic estirabot d’un home que havia dedicat pàgines i més pàgines d’elogis a la seva vila natal. Pla va omplir llibres sencers amb les seves visions de Palafrugell, fetes amb l’agudesia de l’observador incansable i la minuciosa reiteració de l’enamorat: els carrers llargs i quadriculats; les cases “que s’acaben d’una manera trista” quan es troben amb els primers camps de la rodalía; els horts amb “la verdor de les fulles, la tibantor de la saba, la flonjor dels teixits vegetals”; el paisatge petit i endreçat; les rengleres de pins tirades a cordill; la “lleugera fumera ensenyada i mandrosa que surt de les xemeneis de pagès”, i la vida de cada dia en el rovell de l’ou de la vila: la vivacitat de la Plaça Nova, la resclosida humitat de les tavernes, la gent que passa pel carrer de Cavallers “molt mudada, una mica enravenada, afaitada a contrapèl”.

Aquest Palafrugell que gràcies a Pla té una forma i un color definitius acaba de celebrar amb discreció i dignitat el seu mil·lenari. Perquè va ser el dia 3 de novembre de l’any 988 que, en signar-se una escriptura de les propietats de la difunta Ermengars a favor del Monestir de Sant Pere de Galligants, hom va posar sobre el pergamí la primera referència escrita que es coneix i es conserva de la vila. El seu nom, Palau de Frugell, suggereix un petit agrupament de cases protegides per una fortalesa.

Per celebrar l’efemèrides s’han programat exposicions i conferències, s’han presentat un còmic i un vídeo i es preparen debats i col·loquis, edicions de llibres, tasques d’investigació i actes lúdics i d’animació popular. Però, com diu la Crida de la Comissió, “la troballa del document és només l’excusa per fer una festa; el que de veritat ens ha de motivar és l’avinentsa de reflexionar col·lectivament sobre el projecte de futur d’aquest rodal”. Això es farà, durant els mesos propers, en un doble àmbit: el dels mestres d’escola, que realitzaran un treball de creació de recursos didàctics sobre la vila per als seus alumnes, i el dels estudiosos locals, que confeccionaran un quadern amb aportacions inèdites sobre aspectes personalitzadors de Palafrugell.

Que finalment s’inauguri, com s’anuncia, un monument commemoratiu del mil·lenari, serà en realitat una qüestió supèrflua. El millor monument ja s’haurà alçat amb aquesta doble presa de consciència col·lectiva: la de saber que es tenen mil anys i la de voler-ne complir molts més. Josep Pla va sentir també un dia la força d’aquesta doble direcció. Conta que va pujar tot sol fins a l’ermita de Sant Sebastià, es va asseure a la porta de l’església i va dibuixar amb el bastó, sobre la terra que tenia al davant, quatre punts cardinals, mentre pensava: “Aquesta és la meua terra; aquí vaig néixer. Aquí, si tot va bé, m’enterraran”. Pla diu que la jornada va ser, potser, la més aprofitada de la seva vida. I afegeix: “Aquell dia, davant d’aquella creu de terme de la mort, vaig sentir-me lligat a aquesta terra amb lligams immortals”.

*Palafrugell:
consciència de tenir
mil anys i voluntat de
complir-ne molts
més.*